

Politisk-Økonomisk Beretning for 2023 (Naalakkersuisoq for Finanser og Ligestilling)

Forelæggelsesnotat

Naalakkersuisut fremlægger hermed Politisk-Økonomisk Beretning for 2023.

Naalakkersuisut konstaterer, at vores økonomi helt overordnet fortsat er robust. Vi har formået at navigere sikkert igennem de seneste års kriser og alt tyder på, at vi også vil klare os godt i de kommende år. Men det kræver at vi træffer beslutninger nu og i de kommende år, der hjælper os med at holde kursen.

Aktuelt er den grønlandske økonomi fortsat i en højkonjunktur. Der er høj beskæftigelse, lav ledighed og en meget begrænset inflation. Økonomien voksede i 2021 og den økonomiske fremgang fortsatte i 2022. Der ses fortsat stor aktivitet i bygge- og anlægssektoren og turismen kom også stærkt igen i 2022 efter nogle svære år under covid-pandemien.

De store investeringer i infrastruktur holder aktiviteten oppe og når landingsbanerne er udbygget vil aktivitetsniveauet fortsætte med udvidelsen af Buksefjordsværket ved Nuuk og etableringen af vandkraftværket til forsyning af Qasigiannguut og Aasiaat. Det er dog værd at bemærke at højkonjunktur også bringer udfordringer med sig. Den lave ledighed medfører mangel på arbejdskraft og den høje aktivitet er med til at presse anlægspriserne i vejret og kan skabe ventetid i forhold til at kunne igangsætte andre projekter, da vi udnytter den kapacitet vi har i landet til fulde.

Fiskeriet er fortsat det vigtigste eksporterhverv og helt afgørende for landets økonomi og aktiviteten i samfundet. Eksport af fiskeprodukter udgjorde således hele 98 pct. af den samlede vareeksport i 2022. I 2022 steg eksportværdien af fiskeprodukter til 5,8 mia. kr, som er en stigning på 1 mia. kr. i forhold til 2021. Det var delvist på baggrund af en stigning i mængderne, men hovedsageligt som følge af gunstige fiskepriser.

Samlet set er udsigterne dog gode for 2023, selvom vi forventer en mindre realvækst i vores økonomi end i år. Det vi skal holde øje med i de kommende år er især tre ting, der har betydning for den fremtidige økonomiske situation. Det ene er inflationen, det andet er beskæftigelsen og det tredje er reformbehovet.

Inflation

Inflationen ser lige nu ud til at have toppet på tværs af lande og bekymringen for en global recession er faldet. Heldigvis. Men den internationale inflation er fortsat på et højt niveau, og det er endnu uafklaret, hvornår, hvor længe og i hvilket omfang de internationale prisstigninger vil slå igennem her i landet. Det afhænger i høj grad af forhold, som er udenfor

vores indflydelse. De internationale centralbanker har forhøjet renten i det seneste år med det formål at begrænse inflationen. Vi ved endnu ikke hvor længe det høje renteniveau vil blive fastholdt og om det stiger yderligere.

KNI's prissikringsaftale på olieprodukter udløber med udgangen af 2023. Aftalen har indtil nu sikret en lav pris på olie og benzin. Når ny kontrakt skal indgås med virkning fra 1. januar 2024 må det forventes, at forbrugerpriserne på olieprodukter herhjemme vil stige i et eller andet omfang.

Naalakkersuisut følger som altid prisudviklingen nøje.

Beskæftigelse

I forhold til beskæftigelsen var der fortsat fremgang i 2022. Ledigheden på landsplan er faldet igennem en årrække. Dog ses der høj ledighed på enkelte lokationer i landet.

Den stadig faldende ledighed er i sig selv et positivt træk i samfundsudviklingen, men det må samtidig erkendes, at der nu er en alvorlig mangel på arbejdskraft i mange brancher.

I det offentlige opleves der store vanskeligheder med at tiltrække og fastholde arbejdskraft til blandt andet omsorgs- og sundhedssektoren, hvor både alderdomshjem, daginstitutioner, døgninstitutioner, kommunale forvaltninger og andre enheder rammes.

På det private arbejdsmarked opleves der også mangel på både faglært og ufaglært arbejdskraft. Og denne mangel på arbejdskraft er den væsentligste barriere for yderligere fremgang for økonomien.

Der er derfor et stort behov for nytænkning på området, både i forhold til hvilke ressourcer, der allerede eksisterer, og hvilke der er brug for at tilføje. Naalakkersuisuts beskæftigelsesstrategi har bl.a. fokus på bekæmpelse af ungdomsledighed og på opkvalificering, der sikrer maksimal brug af lokal arbejdskraft på arbejdsmarkedet. Samtidig bliver en forbedring af uddannelsessektorens resultater stadigvæk mere kritisk. Det gælder ikke mindst for folkeskolens område.

Vi skal tænke i nye baner også. Vi skal sikre, at de der ønsker at flytte efter et arbejde gives muligheder for dette. Og vi skal modarbejde effekten af det kønsopdelte arbejdsmarked. Vi står i dag i en situation, hvor den demografiske udvikling medfører mangel på arbejdskraft i den kvindedominerede offentlige sektor. En øget tilgang af mænd i den offentlige sektor vil derfor være ønskeligt og noget som en kommende rekrutteringsstrategi bør indtænke.

Hertil kommer, at der i fremtiden bliver behov for at overveje om nogle af de sektorer, der mangler arbejdskraft i dag, kan tilføres arbejdskraft fra andre dele af verden.

Holdbarheds- og vækstplan 2

At ændre på de kræfter der påvirker arbejdsmarkedet, er bare én af flere vigtige reformer, der skal i gang. Reform betyder forandring. Og forandringer sker hele tiden, uanset om vi ønsker dem eller ej. Politiske reformer skal sikre, at det er os, der påvirker den retning vi forandrer

os. Og det er vigtigt, da verden i disse år undergår meget store forandringer. Geopolitisk, økonomisk og klimatisk.

Naalakkersuisut ønsker at tydeliggøre, hvordan der arbejdes med reformer. Derfor vil Holdbarheds- og vækstplanen samlet beskrive de reformtiltag, der kan forventes i de kommende år og som er nødvendige for at fremtidssikre samfundet og samfundsøkonomien. Planen offentliggøres senere i år, men en del af arbejdet er allerede igangsat.

Holdbarheds- og vækstplanen fokuserer på uddannelse- og kompetenceudvikling, på øget vækst og beskæftigelse, på modernisering af den offentlige sektor samt på tilpasning og modernisering af social-, arbejdsmarkeds-, bolig- og skatteområdet.

Alt dette sker ikke alene for at sikre en holdbar økonomisk udvikling, der kan finansiere fremtidens velfærd. Det sker også for at kunne skabe økonomisk og administrativt råderum til overtagelse af nye områder fra staten og mindske afhængigheden af bloktilskuddet.

I forbindelse med finanslovsarbejdet og arbejdet med at forenkle den offentlige administration har Naalakkersuisut søgt at skabe klarhed over de igangværende og kommende strategier og handleplaner. Der er tale om rigtig mange aktiviteter og der viser sig et klart behov for at prioritere og koordinere bedre, når strategier og handleplaner sættes i gang. Det er Naalakkersuisuts opfattelse, at vi generelt skal blive dygtigere til at sikre, at de opgaver det offentlige løser, er de rigtige for samfundet og for borgerne. Det er ikke i sig selv grundlag til fejring, at der laves en handleplan. Fejringen bør vente til planen er gennemført og den har vist sig at styrke samfundet.

Jeg håber, at medlemmerne af Inatsisartut vil tage godt imod dette års Politisk-Økonomisk Beretning og jeg ser frem til den kommende debat her i salen.

Med disse ord overlader jeg beretningen til Inatsisartuts behandling